

Ehdotus jätehuollon palvelutasoksi vuoteen 2030

Savo-Pielisen jätelautakunta 12.10.2023 § 22
3496/14.06/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Hanna Kisonen
puh. 044 718 5667
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Esitän, että jätelautakunta hyväksyy jätehuollon palvelutason vuoteen 2030.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Jätelautakunta käsitteli luonnosta jätehuollon palvelutasoksi vuoteen 2030 kokouksessaan 11.5.2023 § 16. Jätehuollon palvelutasossa asetetaan vähimmäistaso kuntalaisille tarjottaville jätehuoltopalveluille, jotka kunnallinen jäteyhtiö, Jätekkukko toteuttaa. Näitä ovat jätteiden kuljetus- ja vastaanottopalvelut sekä palveluneuvonta ja viestintä. Lisäksi taso on määritelty jätehuoltoviranomaisen toteuttamille viranomaispalveluille. Jätehuollon palvelutason määrittämisen tavoitteena on turvata riittävä ja yhdenvertainen palveluiden vähimmäistaso koko toimialueella ja varmistaa jätehuoltopalveluista perittävien jätemaksujen kohtuullisuus. Määrittelyssä on huomioitu jätepoliittisen ohjelman linjaukset, jätelainsäädännön velvoitteet ja tavoitteet, asukkaiden ja sidosryhmien näkemykset, ympäristövaikutukset sekä palvelujen kustannukset.

Nyt käsittelyssä on ehdotus jätehuollon palvelutasoksi vuoteen 2030.

Kuuleminen ja nähtävilläolo

Jätelautakunta asetti luonnoksen jätehuollon palvelutasoksi vuoteen 2030 yleisesti nähtäville ajalle 15.5.-18.8.2023. Jätehuollon palvelutason luonnos sekä kuulutus asiasta oli yleisesti nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla. Asiasta pyydettiin ilmoittamaan myös toimialueen kuntien verkkosivuilla. Lisäksi asiasta kuulutettiin lehtikuulutuksella. Niitä valmisteluun osallistuneita tahoja, joihin palvelutasolla voi olla vaikutusta, tiedotettiin erikseen mielipiteen esittämismahdollisuudesta. Jätehuollon palvelutason luonnoksesta pyydettiin lausunnot alueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, ELY-keskuksilta ja kunnalliselta jäteyhtiöltä, Jätekkukko Oy:ltä. Palvelutason luonnoksesta annettiin 12 lausuntoa ja 12 mielipidettä.

Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

- Kaavin kunta, tekninen- ja ympäristölautakunta
- Konneveden kunta, ympäristötarkastaja ja tekninen johtaja
- Kuopion kaupunki, kaupunginhallitus
- Lieksan kaupunki, kaupunginhallitus
- Lieksan kaupunki, lupajaosto (ympäristönsuojeluviranomainen)
- Outokummun kaupunki, rakennus- ja ympäristöjaosto

- Rautalammin kunta, tekninen johtaja ja ympäristötarkastaja
- Siilinjärven kunnan viranomaislautakunta
- Tervon kunta, kunnanhallitus
- Tervon ja Vesannon kuntien ympäristönsuojeluviranomainen, Nilakan ympäristölautakunta
- Pohjois-Karjalan ELY-keskus
- Pohjois-Savon ELY-keskus

Mielipiteensä esittivät seuraavat tahot:

- Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy
- Kiinteistöliitto Itä-Suomi
- Suomen Pakkaustuottajat Oy
- Paltasen kyläyhdistys ry
- Yksityishenkilöt, Kaavi (6 kpl)
- Yksityishenkilöt, Kuopio (2 kpl)

Kaikki lausunnot ja mielipiteet on käsitelty jätehuollon viranomaispalveluissa, lisäksi niissä esitettyjä muutos- tai korjausehdotuksia on käsitelty palvelutason valmistelua ohjaavan ohjausryhmän ja Jätekuukon edustajien kanssa. Tähän esitykseen on koottu yhteenveto kuulemiskierroksen perusteella luonnokseen tehtävistä muutoksista. Lausunnot ja mielipiteet on koottu liitteenä olevaan yhteenvetoon, minkä lisäksi ne ovat nähtävänä alkuperäisinä kappaleina jätelautakunnan kokouksessa.

Yleisesti luonnosvaiheen kuulemisesta

Lausunnoissa ja mielipiteissä palvelutason keskeisimpien painopisteiden on todettu edistävän jätepoliittisen ohjelman tavoitteita, lisäävän jätehuolto- ja palveluiden saavutettavuutta ja tehostavan etenkin pakkausjätteiden kierrätystä. Palvelutasoa on pidetty asiakokonaisuuksiltaan kiertotaloutta tukevana ja ympäristönäkökulmat huomioivana. Erityisesti muovipakkausten täydentävän keräyksen laajentaminen on nähty useissa lausunnoissa hyvin tärkeäksi. Myös lajitteluasemien omatoimiasiointimahdollisuuden lisäämistä on kiitetty laajalti joskin on tuotu esille myös se, että lajitteluasemilla tarvitaan jatkossakin myös paikan päällä tarjottavaa henkilökohtaista palvelua.

Muutostarpeita ja -toiveita esitettiin eniten lajitteluasemaverkostoa, vaarallisten jätteiden vastaanottoa ja poistotekstiilien keräystä koskien. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esille tarve seurata palvelutasoon esitettyjen muutosten vaikutuksia ja palvelutason päivittämisen tarvetta voimassaolon aikana.

Esitetyt muutostarpeet palvelukokonaisuuksittain

Lajitteluasemat

Palvelutason merkittävimmät muutokset koskevat lajitteluasemaverkostoa. Kiinteitä lajitteluasemia on tällä hetkellä koko toimialueella 20. Lisäksi Maaningalla ja Valtimolla tarjotaan kiertävää lajitteluasemapalvelua. Nykyisen kiinteiden lajitteluasemien verkoston haasteena on pienten asemien sijainti esimerkiksi pohjavesialueilla tai liian lähellä asutusta. Asemilla on ahtaat tilat asioida eikä lajittelumahdollisuuksien lisäämiselle ole tilaa. Usein myös läpiajettavuus puuttuu ja raskaiden ajoneuvojen liikennöinti on hankalaa. Lisäksi osassa asemia maanomistaja on ilmoittanut haluavansa kiinteistön muuhun käyttöön.

Lajitteluasemapalvelua kehitetään vuoteen 2030 mennessä niin, että nykyistä hieman suppeampi kiinteiden lajitteluasemien verkosto ja sitä täydentävä kiertävä palvelu muodostavat saavutettavan ja toimivan kokonaisuuden. 10 lajitteluaseman osalta tarkastellaan aseman purkamisen tarve, ja näille alueille rakennetaan neljästä viiteen uutta helposti saavutettavaa lajitteluasemaa laajoilla aukioloilla ja valmiudella itsepalvelutoimintaan. Lisäksi henkilökunta palvelee asemilla osan aikaa. Niissä taajamissa, joissa ei ole kiinteää lajitteluasemaa, tarjotaan kiertävää lajitteluasemapalvelua keskeisillä pysähdyspaikoilla.

Kaavin, Tervon ja Vesannon kunnat sekä Kuopion kaupunki ovat esittäneet lausunnoissaan kiinteän lajitteluaseman säilyttämistä myös niissä alle 5000 asukkaan kunnissa tai vanhoissa kuntakeskuksissa, joista kiinteä lajitteluasema olisi palvelutasoluonnoksen linjauksen mukaan mahdollisesti poistumassa ja korvautumassa kiertävällä lajitteluasemalla. Kiinteän lajitteluaseman poistumisen vaarana on nähty lisääntyvä jätteiden epäasiallinen käsittely, jätteiden maahan hautaaminen tai polttaminen. Jätehuollon palvelutason heikentämisen alle 5000 asukkaan kuntakeskuksissa ja vanhoissa kuntakeskuksissa ei ole myöskään katsottu tukevan jätepoliittisen ohjelman tavoitteita mm. kattavasta materiaalien kierrosta ja korkeasta kierrätysasteesta sekä asiakas- ja ympäristölähtöisistä jätehuoltopalveluista. Lausunnoissa on pyydetty lajitteluasemapalvelua kehitettäessä kiinnittämään erityistä huomioita lajitteluasemien verkoston säilymiseen pienissä kunnissa.

Suunniteltua täydentävää kiertävää palvelua ei ole pidetty riittävänä pitämään yllä tehokasta jätteiden oikeaoppista lajittelua ja kierrätystä sekä jätteiden luovuttamista asianmukaiselle taholle. Kaavin kunta on esittänyt toiveen lisätä kiertävää lajitteluasemapalvelua merkittävästi niin, että taajamassa tarjottavan kiinteän lajitteluasemapalvelun lisäksi sitä tarjottaisiin myös haja-asutusalueilla. Toisaalta taas Kuopion kaupungin lausunnossa on tuotu esille, että haja-alueella asuvat asukkaat ovat tottuneet toimittamaan jätteitään myös tarpeen tullen kauemmaksi (kuin 30 km taajamasta), kunhan asiakkaalla on varmuus siitä, että lajitteluasema on avoinna ja siellä on monipuolinen vastaanotto eri jätelajeille kohtuullisin vastaanottomaksuin.

Useassa lausunnossa on tuotu esille kunnan runsas vapaa-ajan asumisen määrä, jolloin todellinen kunnassa oleileva väkiluku ei ole edustettuna tarkasteltaessa pelkkää kotikunnan omaavien asukasmäärää. Kesäasukkaat on pyydetty huomioimaan kunnan palvelutasoa ja lajitteluaseman käytännön järjestelyjä sekä aukioloja suunniteltaessa. Vapaa-ajan- ja kesäasukkaiden on todettu käyttävän palveluja painottuen viikonloppuihin ja kesäaikaan.

Korkeiden kustannusten vuoksi uutta lajitteluasemaa ei ole mahdollista rakentaa jokaiseen kuntaan tai vanhaan kuntakeskukseen, jossa on tällä hetkellä sellainen kiinteä lajitteluasema, joka on tarpeen poistaa sijaintiin tai maanomistukseen liittyvän syyn vuoksi. Jättekukon arvion mukaan uuden pienen tai keskikokoisen lajitteluaseman perustamisen kustannus on 400 000 – 800 000 euroa riippuen maanrakentamisen olosuhteista. Näin ollen nykyisen kiinteän asemaverkoston korvaaminen laajasti uusilla kiinteillä asemilla ei ole mahdollista niin, että jätemaksut pysyisivät kohtuullisella tasolla.

Kunakin nykyisen kiinteän lajitteluaseman poistamisen tarve ja kiireellisyys tarkastellaan siinä vaiheessa, kun alueen lajitteluasemapalvelun kehittäminen otetaan tarkasteluun. On mahdollista, että joihinkin kuntiin tai kuntakeskuksiin jää jatkossakin nykyinen kiinteä lajitteluasema kiertävään palveluun siirtymisen sijaan, vaikka matka lähimpään useita kuntia palvelemaan lajitteluasemaan olisikin

alle 30 km. On kuitenkin huomioitava, että toiminta-alueella on sellaisia kiinteitä lajitteluasemia, joita ei joka tapauksessa ole mahdollista säilyttää pysyvästi niiden merkittävien sijaintiin tai maanomistukseen liittyvien haasteiden vuoksi.

Jos kunnassa tai vanhassa kuntakeskuksessa ei ole kiinteää lajitteluasemaa, tarjotaan kiertävää lajitteluasemapalvelua. Palvelutasoluonnoksessa kiertävää palvelua esitettiin tarjottavaksi kesäaikaan (touko-syyskuussa) kerran kuukaudessa neljän tunnin ajan ja talviaikaan (loka-huhtikuussa) kerran kuukaudessa kahden tunnin ajan. Kesäaikaan tarjotaan laajan jätevalikoiman vastaanotto ja talviaikaan vastaanotto on järjestetty vaaralliselle jätteelle sekä sähkö- ja elektroniikkaromulle. Lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyn palvelun saavutettavuutta koskevan huolen vuoksi kiertävän lajitteluasemapalvelun rytmiä tihennetään niin, että palvelua tarjotaan ympäri vuoden kahden viikon välein.

Kahden viikon välein tarjottavan kiertävän palvelun vuosikustannus on keskimäärin noin 23 500 euroa kiertävän lajitteluaseman pysähdyspaikkaa kohden. Kahdeksalla pysähdyspaikalla laskettuna kokonaiskustannus on noin 190 000 euroa vuodessa. Kiertävän lajitteluasemapalvelun kustannuksiin vaikuttaa mm. kuljetusmatka, ja yhden pysähdyspaikan keskimääräinen vuosikustannus vaihtelee 21 000 – 26 000 euron välillä.

Kiertävän lajitteluasemapalvelun kustannuksia voidaan tarkastella myös kävijäkohtaisesti. Kiertävää palvelua tarjotaan tällä hetkellä Maaningalla ja Valtimolla. Lyhyemmästä kuljetusmatkasta johtuen Maaningan kiertävän lajitteluaseman vuosikustannusarvio kahden viikon välein tapahtuvalla pysähdysrytmillä olisi noin 21 000 euroa. Vuoden 2022 kävijämäärällä laskettuna tulee palvelun kävijäkohtaiseksi kertahinnaksi noin 105 euroa. Pidemmän matkan päässä sijaitsevan Valtimon vuosikustannusarvio kahden viikon pysähdysrytmillä on noin 26 000 euroa, mutta kävijämäärät ovat Maaninkaa huomattavasti suuremmat ja kävijäkohtainen kertahinta on noin 34 euroa.

Kahden viikon välein tarjottava kiertävä lajitteluasemapalvelu palvelee paremmin myös alueen vapaa-ajan asukkaita. Tätä tiheämpää, kuten viikoittain toteutettavaa kiertävää lajitteluasemapalvelua taikka palvelun laajentamista taajamien ulkopuolelle haja-asutusalueille ei ole kuitenkaan perusteltua toteuttaa kustannusten moninkertaistumisen vuoksi.

Palvelutasoluonnoksessa kiertävä lajitteluasemapalvelu esitettiin tarjottavaksi viimeistään vuonna 2030 kuten kiinteä lajitteluasemapalvelu, mutta toteutusvuotta on aikaistettu vuoteen 2025. Kiinteän lajitteluasemaverkoston laajemmat muutostyöt käynnistyvät viimeistään vuonna 2025, joten kiertävälle palvelulle on todennäköisesti tarvetta nykyistä laajemmin jo vuodesta 2025 alkaen. Maaningalla ja Valtimolla jo tarjottava kiertävä palvelu jatkuu nykyisessä muodossaan siihen saakka.

Siilinjärven kunnan viranomaislautakunta on tuonut lausunnossaan esille tarpeen kuulla kiertävän lajitteluaseman mahdollisten käyttäjien näkemyksiä mm. aseman sijaintipaikasta ja aukioloajoista, jotta palvelu olisi mahdollisimman suurelle asiakasmäärälle saavutettava. Jättekukon onkin palveluntarjoajana tärkeää ottaa alueen asukkaiden näkemykset ja toiveet huomioon jo kiertävää palvelua suunniteltaessa.

Vapaa-ajan ja kesäajan asutus on pyydetty huomioimaan myös lajitteluasemien aukioloajoissa. Lausunnoissa on toivottu etenkin lauantaiaukiolon lisäämistä erityisesti silloin, jos omatoimiasiointia ei ole mahdollista järjestää kiinteällä

lajitteluasemalla. Palvelutasoluonnoksen mukaan kukin kiinteä lajitteluasema on auki vähintään yhtenä lauantaina vuosittain. Useiden lauantaiukioloa koskevien toiveiden vuoksi palvelutasoa muutetaan niin, että kaikilla kiinteillä lajitteluasemilla tarjotaan kaksi lauantaiukioloa vuosittain. Kahden lauantaiukiolon kustannus on noin 32 000 euroa vuodessa.

Kuopion kaupunki on esittänyt lausunnossaan, että suunnitellut kiinteät lajitteluasemat ja kiertävän lajitteluaseman keräyksen piiriin jäävät alueet esitettäisiin karttatarkasteluin. Uusille kiinteille lajitteluasemille ei voida vielä määrittellä tarkkoja sijainteja ja verkostoa uudistetaan rakentamalla yksi uusi asema vuosittain. Uudistettavalla alueella sijaitsevien vanhojen asemien poistamisen tarpeen tilanne tarkastellaan vasta siinä vaiheessa, kun uuden aseman suunnittelu käynnistetään. Näin ollen uuden lajitteluasemaverkoston esittäminen kartalla ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa.

Vaaralliset jätteet

Lausunnoissa on tuotu esille lajitteluasemapalveluun tehtävien muutosten vaikutus vaarallisen jätteen vastaanottoon. Mm. Pohjois-Karjalan ELY-keskus nostaa esille vaarallisten jätteiden palvelutason säilyttämisen tärkeyden niissä kunnissa tai vanhoissa kuntakeskuksissa, joissa ei ole kiinteää lajitteluasemaa. Jos vastaanottopalveluja ei ole, on vaarana, että vaarallisia jätteitä hylätään tai laitetaan muiden jätteiden sekaan.

Vaarallista jätettä on mahdollista ottaa vastaan vain valvotuissa olosuhteissa eli kiinteillä ja kiertävillä lajitteluasemilla. Palvelutasoluonnoksen mukaan niissä kunnissa tai vanhoissa kuntakeskuksissa, joissa ei ole kiinteää lajitteluasemaa, vastaanotto tarjotaan kiertävillä lajitteluasemilla kerran kuussa ympäri vuoden. Edellä esitetty kiertävän lajitteluasemapalvelun rytmin tihentäminen kahteen viikkoon ympäri vuoden parantaa samalla merkittävästi myös vaarallisen jätteen vastaanoton saavutettavuutta.

Kiertävillä lajitteluasemilla tapahtuvan vaarallisen jätteen vastaanoton toteutusvuosi muutetaan vastaamaan kiertävän lajitteluasemapalvelun toteutusvuotta (2025). Kiertävä palvelu tarjotaan nykyisen rytmin mukaisesti vielä vuoden 2024 ajan ja vastaanottoa tihennetään kahteen viikkoon vuoden 2025 aikana.

Ekopisteet

Täydentävien ekopisteiden määrästä on esitetty lausunnoissa ja mielipiteissä erilaisia näkemyksiä. Pääosin on toivottu verkoston kasvattamista, mutta kasvavia kustannuksia on myös kritisoitu. Erityisesti Kiinteistöliitto Itä-Suomi on lausunnossaan pyytänyt huomioimaan jäteyhtiön ekopisteverkoston laajentamisen vaikutukset asukkaiden jätemaksuihin.

Täydentävän ekopisteverkoston lähtökohtana on ekopistepalvelun tarjoaminen niillä alueilla, joilla on kuntalaisten säännöllisesti käyttämiä lähipalveluja, kuten päivittäistavarakauppa tai koulu eikä alueella ole Ringin järjestämää ekopistettä. Tällä linjauksella täydentäviä ekopisteitä tulisi koko alueelle lisää noin kymmenen. Yhdessä mielipiteessä on esitetty lähipalvelun määritelmän laajentamista koskemaan myös kylä- ja seurataloja ym., jotka ovat mielipiteen antajan mukaan usein alueen asukkaiden aktiivisessa käytössä. Laajentamalla lähipalvelun määritelmää myös seurantaloihin, kasvaisi täydentävien ekopisteiden verkosto ja kustannukset merkittävästi nykyisestä.

Lausunnoissa on tuotu esille, että keräyspisteiden saavutettavuus edistää jätteiden oikeanlaista ohjautumista sekä kiertotaloutta ja vaikuttaa positiivisesti kierrätysasteeseen. On kuitenkin huomattava, että suurin saanto ja siten suurin merkitys kierrätysasteen kannalta on päivittäistavara-kauppojen pihossa sijaitsevilla ekopisteillä. Pienissä haja-asutusalueiden ekopisteissä materiaalien saanto on keskimäärin selvästi vähäisempää kuin taajamissa kauppojen yhteydessä olevissa pisteissä. Se, että ekopiste sijaitsee säännöllisesti käytettävän lähipalvelun yhteydessä, turvaa saavutettavuuden laajimmalle käyttäjäryhmälle. Ekopisteitä ei myöskään sijoiteta yli 10 kilometrin päähän kierrätettävien jätteiden kuljetusalueeseen kuuluvasta tiestä.

Muovipakkausten täydentävän ekopistekeräyksen laajentaminen on saanut lausunnoissa laajalti kiitosta. Lieksan kaupungin ja Lieksan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille, ettei luonnoksen mukainen kirjaus täydentävästä palvelusta huomioi keskeisiä matkailualueita, kuten Kolia, jos ne eivät ole lautakunnan määrittelemiä taajamia. Täydentävää muovipakkausten keräystä koskevaa kirjausta muutetaan niin, että myös toinen toimialueen keskeinen matkailukeskus, Koli, tulee täydentävän keräyksen piiriin, vaikka se ei ole jätelautakunnan määrittelemä taajama: ”Jätekukko pyrkii tekemään Rinki Oy:n kanssa yhteistyötä niin, että Rinki-ekopisteille on mahdollista järjestää täydentävää muovipakkausten keräystä niihin taajamiin ja tiiviin ympärivuotisen loma-asutuksen alueille, joissa muovipakkauksia ei kerätä ekopisteissä.”

Aluekeräyspisteet

Lieksan kaupunki ja Lieksan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ovat nostaneet lausunnossaan esille aluekeräyspisteiden roskaantumisen etenkin loma-aikojen ruuhka-aipeina. Palvelutasoluonnoksessa roskaantumisen ehkäisemisen keinona on mainittu mahdollisuus lukita sellaisia pisteitä, joissa väärinkäytökset ovat toistuvia. Lausunnossa lukitsemisen ei kuitenkaan ole katsottu olevan riittävän keino, vaan roskaantumisen estämiseksi on ehdotettu valvontaa kameroin ja valvontakäynnein sekä tyhjennysvälien tihentämistä. Jätekukko on kokeillut kameravalvontaa aluekeräyspisteillä roskaantumisen hillitsemiseksi, mutta sen ei ole todettu olevan kustannustehokas valvonnan muoto. Saatavaan hyötyyn nähden kameravalvonnan kustannukset ovat korkeat, läpikäynti vie paljon työaikaa ja väärinkäytösten toteen näyttäminen on haasteellista.

Aluekeräyspisteiden kapasiteetteja seurataan jatkuvasti, ja astioita ja tyhjennyksiä lisätään jatkossakin mahdollisuuksien mukaan etenkin kesäkauden ruuhka-aipeina. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toteuttaa aluekeräyspisteille valvontakäyntejä valvontasuunnitelmansa mukaisesti.

Poistotekstiilit

Siilinjärven ympäristönsuojeluviranomaisen, Lieksan kaupungin ja Lieksan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnoissa on toivottu joko poistotekstiilien keräyksen järjestämistä jokaiseen Savo-Pielisen jätelautakunnan alueelle kuuluvaan kuntaan tai keräyksen kokeilemistä joillakin ekopisteillä ja lajitteluasemilla, jotta saataisiin kokemusta, voisiko keräystä laajentaa myös niille.

Euroopan komissio ehdottaa tekstiileille laajennettua tuottajavastuuta, jolloin tuottajayhteisö järjestäisi koko jäsenvaltion kattavan erilliskeräysjärjestelmän

kotalouksien poistotekstiileille. Tuottajat vastaisivat tällöin käytettyjen sekä jätteenä kerättyjen tekstiili - ja jalkinetuotteiden keräyksestä ja jätehuollosta kustannuksineen. Tässä vaiheessa jäteyhtiön ei ole taloudellisesti järkevää kasvattaa keräysverkostoa tai tehdä keräykseen liittyviä kokeiluja, koska vastuu poistotekstiilien jätehuollosta tulee hyvin todennäköisesti poistumaan kunnilta lähivuosina.

Jätevesilietteet

Pohjois-Savon ELY-keskus on tuonut lausunnossaan esille Suomen ympäristökeskus SYKEn ylläpitämän Jätekompassi- palvelun, jonka tarkoituksena on parantaa tiedonsaantia jätealan rekistereihin merkityistä toiminnanharjoittajista sekä helpottaa jätteisiin ja tiettyihin tuotteisiin liittyvien viranomaispalveluiden ja verkkosivujen löytämistä. Osoitteessa www.jatehuoltokompassi.fi voi tarkastella jätehuoltorekisteriin toimitettuja tietoja, kuten onko yritys hyväksytty jätehuoltorekisteriin jätteen kuljettajaksi tai välittäjäksi. Sivustolta voi etsiä alueittain jätteen kuljettajaa tai välittäjää tai tietyille jätejakeelle kuljettajaa. Lausunnossa on esitetty, että palvelun sopivuus myös Jätekuukon tarpeisiin olisi hyvä tarkastaa.

Jätehuoltoviranomaisella ja Jätekuukolla on tiedossa Jätehuoltokompassi-palvelu, jota voidaan hyödyntää ja jota myös asiakkaat voivat käyttää. Palvelu ei kuitenkaan täysin korvaa Jätekuukon tarjoamaa urakoitsijalistausta, jossa esitetään toimivat, jätehuoltorekisteriin merkityt saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusurakoitsijat kunnittain asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen.

Puutarhajätteet

Kuopion kaupunki on toivonut lausunnossaan viestinnän selkeyttämistä puutarhajätteiden osalta. Lausunnon mukaan Jätekuukon nettisivuilla tulisi ilmoittaa selvästi, jos jonkin puutarhajätelajin (esim. orapihlajan) osalta ei ole järjestetty vastaanottoa. Puutarhajätteen vastaanoton järjestää ensisijaisesti kunta. Jätekuukko järjestää vastaanoton kiinteiden tai kiertävien lajitteluasemien yhteydessä, jos kunta ei järjestä vastaanottoa. Asiakkaiden on tärkeää saada palveluista ajantasaista tietoa. Kunkin palveluntarjoajan tulisi tiedottaa omista palveluistaan ja varmistaa, että tiedot ovat aina ajantasalla. Puutarhajätteen vastaanoton järjestelyjä koskevien tietojen tehokkaan ylläpitämisen varmistamiseksi Jätekuukko voi lisätä verkkosivuilleen linkin kunkin kunnan verkkosivuille, jotta asiakkaat saavat aina päivitetyn tiedon kunkin vastaanottopisteen järjestelyistä ja vastaanotettavista jätelajeista.

Yhdessä mielipiteessä on toivottu lisäksi Kuopion Karttulaan risuille ja haravointijätteille lajittelupaikka keväästä syksyyn. Joko niin, että keräyspaikka on tiettyinä iltana auki tai vaihtoehtoisesti paikka, joka on muuten valvottu ja jonne voi käydä viemässä haravointijätettä oman aikataulun mukaan. Koska Kuopion kaupunki ei ole järjestänyt Karttulaan puutarhajätteiden vastaanottoa, otetaan haravointijätteet ja risut vastaan Karttulan lajitteluasemalla, joka on auki kerran viikossa.

Muut

Kiinteistöliitto Itä-Suomi on pyytänyt lisäämään taloyhtiöille ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnalle tarjottavaan palveluun tulevaisuudessa myös kattavan astioiden täyttösesteseurannan sekä raportoinnin muutosehdotuksin. Toimivaa ja kustannuksiltaan kohtuullista täyttöseurantapalvelua ei ole tällä hetkellä vielä

tarjolla, joten tilannetta selvitetään uudelleen siinä vaiheessa, kun palvelutasolinjaukset tarkastellaan palvelutason voimassaolokauden puolivälissä.

Yhdessä mielipiteessä on pyydetty huomioimaan palvelutasossa paremmin kulutuskäyttäytyminen ja jätteen synnyn ehkäisy sen sijaan, että tarkastelu rajoitetaan jo syntyneeseen jätteeseen. Mielipiteessä on pyydetty edistämään etenkin tavaralainaaamista. Kuntien jätepoliittiseen ohjelmaan on kirjattu tavoitteet ja toimenpiteet koskien jätteen synnyn ehkäisyä, ja ehdotuksessa kuntien jätepoliittiseksi ohjelmaksi vuoteen 2030 on esitetty useita kulutuskäyttäytymiseen ja lainaus- ja vuokraustoimintaan liittyviä toimenpiteitä. Jätepoliittisen ohjelman pohjalta määriteltävässä jätehuollon palvelutasossa määritellään puolestaan tarkemmin se, kuinka jätehuoltopalvelut ja palveluverkosto toteutetaan.

Lausunnoissa esitettiin myös kirjoitusasuun liittyviä korjauksia, jotka on otettu huomioon palvelutasossa.

Kustannukset

Palvelutasoon esitetyt muutokset kohdistuvat pääosin palveluihin, jotka katetaan jätehuollon perusmaksulla. Jätekuukon järjestämä neuvonta ja viestintä, vaarallisten jätteiden keräys, lajitteluasemien rakenteet ja ylläpito, poistotekstiilin keräys, Rinki-ekopisteverkostoa täydentävät ekopisteet sekä jätehuoltoviranomaisen toiminta ovat perusmaksulla katettavia palveluita. Kiinteistöittäisen keräyksen palvelutasoon ei ole esitetty sellaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat merkittävästi jäteastian tyhjennysmaksuihin.

Voimassa olevaan palvelutasoon nähden merkittävimmät muutokset kohdistuvat lajitteluasemaverkoston sekä täydentävään ekopisteverkoston. Täydentävään ekopisteverkoston ei esitetä muutoksia luonnokseen nähden, joten myöskään arvioidut kustannukset eivät muutu luonnosvaiheesta. Esitetyn mukainen ekopisteverkoston kehittäminen (uudet ekopisteet ja täydentävän muovipakkausten keräyksen laajentaminen) tarkoittaa noin 30 % korotusta nykyiseen kustannustasoon ja noin 5 % korotusta perusmaksuun.

Esitetyn mukaisen kiinteiden lajitteluasemien ja niitä täydentävän kiertävän lajitteluasemapalvelun infran ja ylläpidon vuosikustannusarvio on noin 2,1 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa noin 23,5 % korotusta nykyiseen kustannustasoon ja noin 13 % korotusta perusmaksuun.

Kaikkiaan täydentävään ekopisteverkoston ja lajitteluasemapalveluun esitetyt muutokset tarkoittaisivat noin 17 % korotusta perusmaksuun nykyisellä kustannustasolla.

Palvelutason seuranta ja raportointi

Useissa palvelutason luonnoksesta annetuissa lausunnoissa pyydettiin seuraamaan palvelutasoon tehtävien muutosten vaikutuksia ja asiakkaiden kokemuksia muutoksista. Mahdollisesti syntyviin epäkohtiin toivottiin reagointia. Jätekuukko esittää jätelautakunnalle vuosittain katsauksen palvelutason toteutumisesta sekä esiin tulleista muutosten vaikutuksista ja mahdollisiin epäkohtiin reagoinnista. Katsaukset annetaan vuodesta 2025 alkaen, jolloin palveluverkoston muutokset on saatu laajemmin käyntiin.

Lisäksi palvelutason toteutumisesta laaditaan laajempi raportointi noin puolessa välissä voimassaolokautta, jolloin tarkastellaan linjausten oikeasuuntaisuus ja tarvittaessa päivitetään palvelutasoa.

Vaikutusten arviointi Jätehuollon palvelutason vaikutukset ihmisiin, ympäristöön ja ilmastoon, kuntien talouteen ja henkilöstöön sekä yrityksiin on arvioitu luonnosvaiheessa.

Liitteet Ehdotus jätehuollon palvelutasoksi vuoteen 2030
Palvelutason luonnoksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Päätöshistoria

Savo-Pielisen jätelautakunta 11.05.2023 § 16

Valmistelijat / lisätiedot:
Hanna Kisonen, puh. 044 718 5667
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Esitän, että jätelautakunta asettaa luonnoksen jätehuollon palvelutasoksi nähtäville. Jätehuollon palvelutasossa määritellään kuntalaisille tarjottavien jätehuoltopalveluiden vähimmäistaso. Lautakunta varaa kuntalaisille ja sidosryhmille mahdollisuuden esittää mielipiteensä jätehuollon palvelutasoluonnoksesta ja pyytää asiassa tarvittavat lausunnot.

Jätehuollon palvelutason luonnos sekä kuulutus asiasta pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 15.5.-18.8.2023. Tieto kuulutuksesta lähetetään sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista linkin siihen omilla verkkosivuillaan. Asiasta ilmoitetaan lisäksi kuulutuksella, joka julkaistaan kuntien ilmoituslehdissä viikolla 20/2023.

Jätehuollon palvelutason luonnoksesta pyydetään lausunnot alueen kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta ja kunnalliselta jäteyhtiöltä, Jätekuukko Oy:ltä. Lausunnonantomahdollisuus varataan myös alueen ELY-keskuksille. Niitä valmisteluun osallistuneita tahoja, joihin palvelutasolla voi olla vaikutusta, tiedotetaan erikseen mielipiteen esittämismahdollisuudesta. Näitä tahoja ovat mm. keräyspaperin ja pakkausten tuottajayhteisöt, alueella kunnallista jätteenkuljetusta toteuttavat kuljetusyrittäjät, SKAL ry, YTP ry, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirit, Itä-Suomen kiinteistöliitto, alueen omakoti-, asukas- ja kyläyhdistykset sekä pitäjäraadit.

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen jätehuollon palvelutasoon tehdään tarvittaessa muutoksia annettujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta. Ehdotus uudeksi jätehuollon palvelutasoksi tuodaan tämän jälkeen jätelautakunnalle hyväksyttäväksi.

Päätös

Merkitään, että kaupunginhallituksen edustaja Tiina Kaartinen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Jätehuollon palvelutaso asettaa raamit sille, millaisia jätehuollon palveluita alueen kuntalaisille tarjotaan. Palvelutason määrittelyllä turvataan yhdenvertainen ja riittävä palveluiden vähimmäistaso koko toimialueella ja varmistetaan jätehuoltopalveluista perittävien jätemaksujen kohtuullisuus.

Palvelutaso koskee kunnan järjestämisvastuulle kuuluvia jätehuoltopalveluja. Jätelain 32§:n mukaan kunnan vastuulle kuuluvat asumisessa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvät jätteet lukuun ottamatta tuottajavastuulle kuuluvia jätteitä sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvät yhdyskuntajätteet. Lisäksi palvelutaso koskee osittain kunnan toissijaiselle järjestämisvastuulle kuuluvia jätehuoltopalveluja. Kunnalla on jätelain 33 §:n mukaan toissijainen vastuu mm. yritysten jätehuollosta tilanteissa, joissa jätteen haltija pyytää palvelua kunnalta muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi ja jäte soveltuu laadultaan ja määrältään kunnan jätehuoltojärjestelmään.

Kunnan jätehuoltopalvelujen on täytettävä jätelain 34 §:n mukaiset laatuvaatimukset. Kunnan on jätehuollon järjestämisessä huolehdittava muun muassa siitä, että käytettävissä on tarpeen mukaan kiinteistöittäinen jätteenkuljetus ja riittävän monipuoliset muut jätehuoltopalvelut, kuten etusijajärjestyksen mukainen mahdollisuus jätteen erilliskeräykseen. Vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisia vastaanottoaikoja on oltava riittävästi ja niiden on oltava vaivattomasti jätteen tuottajien saavutettavissa. Jätteenkuljetuksen ja jätteen alueellisen vastaanoton järjestelyistä on tiedotettava riittävästi ja riittävän usein.

Palvelutason määrittelyssä on huomioitu jätelainsäädännön asettamien veloitteiden ja tavoitteiden lisäksi kuntien jätepoliittisessa ohjelmassa asetettavat tavoitteet sekä asukkaiden ja sidosryhmien näkemykset. Lisäksi määrittelyssä on otettu huomioon ympäristövaikutukset sekä palveluiden kustannukset niin, että ympäristökuormitus olisi mahdollisimman vähäinen ja kustannukset pysyisivät kohtuullisella tasolla.

Jätehuollon palvelutaso on voimassa vuoteen 2030. Noin puolessa välissä palvelutasokautta tarkastellaan, vastaavtko palvelutason linjaukset sen hetkistä toimintaympäristöä ja palvelutasoa päivitetään tarvittaessa. Tällöin on mahdollista tarkastella myös muilta osin palvelutason oikeasuuntaisuus, kun palvelujen kehittämisestä on saatu jo kokemuksia.

Jätehuollon palvelutason valmistelu

Jätehuollon palvelutaso on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä jätehuoltoviranomaisen, alueen kuntien ja kunnallisen jäteyhtiön, Jätekuon, kesken. Valmistelua on ohjannut ja seurannut ohjausryhmä, jossa toimialueen kunnilla on seuduittainen edustus. Ohjausryhmään kuuluu kuntien teknisen toimen ja ympäristönsuojelun viranhaltijoita sekä jätelautakunnan, jätehuollon viranomaispalveluiden ja Jätekuon edustajat. Valmisteluun liittyvistä käytännöntehtävistä on vastannut jätehuollon viranomaispalveluiden ja Jätekuon edustajista koottu projektiryhmä.

Jätehuollon palvelutasoa on valmisteltu samanaikaisesti jätepoliittisen ohjelman kanssa ja sidosryhmien osallistaminen valmisteluun on hoidettu jätepoliittisen ohjelman rinnalla vuoden 2022 aikana. Palvelutason valmisteluun tarjottiin osallistumismahdollisuus niille tahoille, joihin palvelutason linjaukset voivat vaikuttaa. Osallistumismahdollisuuksista tiedotettiin etukäteen jätelautakunnan, kuntien ja Jätekukon verkkosivuilla sekä sosiaalisen median kanavissa sekä sähköpostitse.

Keskeisten sidosryhmien edustajille, asukkaille ja kuntatoimijoille järjestettiin keväällä 2022 Sitran Tulevaisuustaaajuus-menetelmällä neljä tulevaisuustyöpajaa, joihin osallistui yhteensä 58 henkilöä eri sektoreilta. Työpajojen lisäksi asukkailla ja kuntien luottamushenkilöillä oli mahdollisuus vastata sähköiseen kyselyyn, jolla kartoitettiin mm. näkemyksiä jätehuollon palveluiden kehittämisestä. Kyselyyn saatiin vastausaikana (15.3.-15.5.2022) 258 vastausta. Tulevaisuustyöpajoissa ja kyselyn tuloksissa jätehuollon palveluja koskeva keskeisin esiin noussut tema oli jätteiden lajittelun tehostaminen ja kierrättämisen vaivattomuuden edistäminen. Jätehuoltopalvelujen saavutettavuuden parantamista haja-asutusalueella toivoivat niin kuntalaisten ja kuntatoimijoiden työpajoihin osallistuneet kuin kyselyvastaajatkin. Kyselyn asukasvastaajista reilusti yli puolet piti saavutettavuutta tärkeimpänä jätehuollon kehittämistä ohjaavana arvona.

Syksyllä 2022 tulevaisuustyöpajojen ja kyselyn tuloksena syntyneitä jätehuollon kehittämiskohteita työstettiin ja konkretisoitiin Jätekukon ja kuntien kanssa kahdessa erillisessä työpajassa. Lisäksi Jätekukko selvitti lajitteluasemia koskevia toiveita sähköisellä kyselyllä, johon saatiin vastausaikana 292 vastausta.

Palvelukokonaisuudet ja merkittävimmät muutokset palvelutasoon

Palvelutasossa on esitetty palvelukokonaisuuksittain se, millaisesta palvelusta on kyse, minkä tasoista palvelua tarjotaan ja mitä asioita palveluun liittyen on syytä huomioida. Palvelutasossa on tuotu esille myös se, mille tahoille palvelu on tarkoitettu. Kunkin palvelun osalta on määritelty, missä vaiheessa palvelu toteutetaan asetetun tason mukaisesti vai toteutuuko palvelu jo tällä hetkellä tasokirjauksen mukaisena.

Palvelutasossa on määritelty taso sekajätteen ja kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäiselle jätteenkuljetukselle, sekajätteen ja kierrätettävien jätteiden aluekeräykselle, lajitteluasemille, vaarallisten jätteiden vastaanotolle, isokokoisten jätteiden ja isojen jäte-erien noutopalveluille, saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukselle ja vastaanotolle sekä puutarhajätteille. Lisäksi palvelutasossa käsitellään Jätekukon toteuttama palveluneuvonta ja viestintä sekä jätehuoltoviranomaisen eli Savo-Pielisen jätelautakunnan tarjoamat viranomaispalvelut. Palvelukokonaisuuksista keskeisimmät muutokset voimassa olevaan palvelutasoon nähden koskevat täydentävää ekopisteverkostoa sekä lajitteluasemapalvelua ja vaarallisten jätteiden vastaanottoa.

Kiinteistöittaiset kuljetuspalvelut

Sekajätteen ja kierrätettävien jätteiden kiinteistöittaiset kuljetuspalvelut tarjotaan pääosin voimassa olevan palvelutason mukaisesti. Kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen on oltu valtaosin hyvin tyytyväisiä eikä merkittävää kehittämistarvetta kuljetuspalveluiden osalta ole tullut esille. Helposti saavutettavien keräyspisteiden on kuitenkin todettu olevan lajittelun vahvin motivaattori ja kierrätettävien jätteiden keräyspalvelua on toivottu myös pientaloille helposti toteutettavassa muodossa. Palvelutasoluonnokseen onkin

sisällytetty mahdollisuus ottaa tulevaisuudessa käyttöön monilokeroastiat alueilla, joilla ne soveltuvat kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen ja jäteyhtiö on päättänyt niiden käyttöönotosta.

Sekajätteen aluekeräys

Sekajätteen aluekeräyksen osalta ei esitetä merkittäviä muutoksia nykyiseen palvelutasoon. Jokaisessa kunnassa tarjotaan edelleen vähintään yksi ympärivuotinen aluekeräyspiste ja lisäksi kesäajan käytössä olevia aluekeräyspisteitä on järjestetty keskeisille vapaa-ajan asuntojen sijaintialueille ja kulkureittien varsille sekä keskeisiin venesatamiin. Tällä hetkellä ympärivuoden käytössä olevia aluekeräyspisteitä on noin 100 ja kesäajan aluekeräyspisteitä noin 70. Aluekeräyspisteiden roskaantuminen etenkin loma-aikojen ruuhkahuippuna on kuitenkin edelleen haasteena ja palvelutasoluonnoksessa esitetään pisteen lukitsemista silloin, kun pisteessä on toistuvaa väärinkäyttöä ja/tai ylitäyttöä. Keräyskapasiteetit myös tarkastellaan vuosittain kesä-talvi-kausivaihtelu huomioiden ja astiatyhjennyksiä tai keräyskapasiteettia lisätään sesonkiajoille.

Kierrätettävien jätteiden aluekeräys

Kierrätettäviä jätteitä kerätään aluekeräyksenä pääosin ekopisteissä. Suurin osa ekopisteistä kuuluu Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:lle, joka järjestää pakkausjätteiden keräysverkoston ns. pakkausjäteasetuksen (1029/2021) mukaisesti tehden ratkaisut omien ekopisteidensä sijoituspaikoista ja rakenteista. RINKI Oy:llä on toimialueella tällä hetkellä noin 70 ekopistettä. Jätekuukko täydentää tätä verkostoa omilla ekopisteillään, joita on noin 20. Kaikilla ekopisteillä kerätään vähintään kartonki- ja lasipakkauksia sekä metallia.

Palvelutasoa valmistellessa kattavat, helposti saavutettavat kierrätysmahdollisuudet myös haja-asutusalueilla on ollut keskeisin palveluverkostoa koskeva toive. Palvelutasoluonnoksessa täydentävää ekopisteverkostoa pyritään laajentamaan hallitusti tarjoamalla ekopistepalvelua kaikilla niillä asuinalueilla, joissa on järjestetty lähipalvelut. Ympäristö- ja kustannusvaikutusten vuoksi täydentävää ekopistepalvelua ei voida tarjota laajasti haja-asutusalueilla vaan palvelu on keskittynyt tähänkin saakka muiden palveluiden, etenkin päivittäistavarakauppojen, läheisyyteen. Esimerkiksi Rinki-ekopisteillä 90 % kartonkipakkausten saannosta tuli vuonna 2021 tuhannelta tehokkaimmalta pisteeltä pisteiden kokonaismäärän ollessa valtakunnallisesti vajaa kaksi tuhatta. Haja-asutusalueiden pisteissä keräysaanto jää taajamien pisteitä huomattavasti matalammaksi eikä laajan verkoston rakentaminen taajamien ulkopuolelle ole perusteltua.

Nyt palvelutasoluonnoksessa lähipalveluiksi esitetään katsottavaksi päivittäistavarakauppojen lisäksi myös toiminnassa olevat peruskoulut, mikä tarkoittaisi tällä hetkellä noin 10 uuden ekopisteen perustamista toimialueelle. Peruskoulut sijaitsevat ekopistepalvelun näkökulmasta toiminnallisesti ja logistisesti tarkoituksenmukaisilla alueilla, joissa on lähtökohtaisesti myös riittävästi vakituista asutusta, vaikka aluetta ei olisikaan määritelty taajamaksi. Täydentävän ekopisteen perustamisen edellytyksenä on, ettei sille tule yli 10 kilometrin poikkeamista kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäisen kuljetusalueen tiestä ja pisteelle löytyy alueelta toimiva ja saavutettava paikka.

Yksittäisistä jätelajeista on toivottu eniten muovipakkausten alueellisen keräyksen lisäämistä. Muovipakkauksia kerätään tällä hetkellä noin 40 Rinki-ekopisteessä ja noin 10 Jätekuukon täydentävässä ekopisteessä. Rinki tulee

lähivuosina lisäämään muovipakkausten keräystä alueella jonkun verran. Palvelutasoluonnoksessa on esitetty, että Jätekuukko järjestää muovipakkausten keräyksen kaikille täydentäville ekopisteilleen ja pyrkii lisäksi tekemään yhteistyötä RINKI Oy:n kanssa niin, että Rinki-ekopisteille on mahdollista järjestää täydentävää muovipakkausten keräystä niihin taajamiin, joissa muovipakkauksia ei vielä kerätä ekopisteissä. Tavoitteena on, että kaikissa toimialueen taajamissa olisi mahdollisuus muovipakkausten kierrättämiseen. Muovipakkauksia kerätään kuitenkin myös haja-asutusalueen pisteissä.

Ekopistekeräyksen lisäksi tiettyjä kierrätettäviä jätteitä kerätään alueellisesti lajitteluasemilla tai keräys on järjestetty yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Luonnoksen mukaan käyttökelpoisten, sellaisenaan uudelleenkäyttöön ohjautuvien tekstiilien keräys järjestetään jokaiseen kuntaan joko ekopisteelle tai lajitteluasemalle. Poistotekstiilien eli rikkinäisten ja loppuun kuluneiden kodin tekstiilien keräys järjestetään keskeisimmissä kauppakeskityksissä yhteistyökumppaneiden tarjoamissa tiloissa, kuten kauppakeskuksissa. Poistotekstiilien keräyksen vastuisiin on mahdollisesti tulossa muutoksia lähivuosina, minkä vuoksi keräystä ei ole tarkoitus laajentaa ainakaan tässä vaiheessa kaikkiin toimialueen kuntiin.

Lajitteluasemat

Paikallisilla lajitteluasemilla otetaan vastaan vastaan pienkuormina niitä jätteitä, jotka eivät kuulu kokonsa, määränsä tai laatunsa vuoksi jäteastioihin tai alueellisiin keräyspisteisiin. Esimerkiksi huonekalut ja remonttijäte on lajitteluasemalle toimitettavaa jätettä. Toimialueella on tällä hetkellä 20 kiinteää lajitteluasemaa. Lisäksi kahdella paikkakunnalla tarjotaan kiertävää lajitteluasemapalvelua.

Lajitteluasemaverkosto on tulevan palvelutasokauden keskeisin kehittämistä vaativa palvelukokonaisuus. Nykyisen kiinteiden lajitteluasemien verkoston haasteena on etenkin asemien hankala sijainti maankäytön näkökulmasta. Lajitteluasemia sijaitsee esimerkiksi pohjavesialueilla, liian lähellä asutusta tai samalla kiinteistöllä on liikaa muita toimintoja vaikeuttaen lajitteluaseman toimintaa. Asemilla on ahtaat tilat asioida eikä lajittelumahdollisuuksien lisäämiselle ole tilaa. Usein myös läpiajettavuus puuttuu ja raskaiden ajoneuvojen liikennöinti on hankalaa. Lisäksi osassa asemia maanomistaja on ilmoittanut haluavansa kiinteistön muuhun käyttöön aiheuttaen tarpeen aseman siirtoon tai poistoon.

Jokaista kiinteää lajitteluasemaa, jonka poistamiseen on paine joko maanomistajan tai maankäyttöön liittyvän haasteen vuoksi, ei ole kustannusten vuoksi mahdollista korvata uudella, lähialueelle rakennettavalla kiinteällä lajitteluasemalla. Lajitteluasemapalvelua on tarkoitus kehittää niin, että kiinteästä lajitteluasemaverkostosta ja sitä täydentävästä kiertävästä palvelusta muodostetaan saavutettava, kustannustehokas ja laadukas kokonaisuus. Kiinteät lajitteluasemat pyritään sijoittamaan niin, että asemilla on riittävästi tilaa järjestää kattavat lajittelumahdollisuudet, turvallista asioida ja tarjolla on mahdollisuus omatoimiasiointiin. Samalla huomioidaan myös se, että matka kiinteille lajitteluasemille pysyy kohtuullisena koko toimialueella.

Palvelutasoluonnoksen mukaisesti lajitteluasemapalvelu tarjotaan niin, että kaikissa vähintään 5000 asukkaan kunnissa sijaitsee kiinteä lajitteluasema. Tämän lisäksi kiinteitä lajitteluasemia järjestetään palvelemaan yhteisesti useampia kuntia ja vanhoja kuntakeskuksia siten, että kaikista taajamista on lähimmälle kiinteälle lajitteluasemalle korkeintaan 30 kilometriä. Etäisyydet huomioiden

toimialueella on tarve noin neljälle uudelle kiinteälle lajitteluasemalle, jotka sijoittuvat niin, että ne ovat helposti saavutettavissa eri suunnista. Uusille kiinteille lajitteluasemille ei ole vielä määritelty tarkkoja sijainteja. Uusia asemia rakennettaessa tarkastellaan alueella sijaitsevien, vanhojen asemien poistamisen tarve (pl. vähintään 5000 asukkaan kunnat).

Kaikilla suurilla (yli 8000 kävijää vuodessa) ja uusilla kiinteillä lajitteluasemilla tarjotaan mahdollisuus laajaan omatoimiasiointiin. Omatoimiasiointi mahdollistetaan lisäksi vähintään arki-iltaisin ja lauantaisin niillä keskikokoisilla asemilla, joilla aseman rakenteet tämän mahdollistavat. Nykyistä kattavammalla omatoimiasioinnin mahdollisuudella vastataan asiakkaiden toiveisiin lajitteluasemien laajemmista aukioloajoista sekä kesäasukkaiden huomioimisesta lajitteluasemapalvelun käyttäjinä.

Kiinteää lajitteluasemaverkostoa täydennetään kiertävällä lajitteluasemapalvelulla sekä tapahtumien yhteydessä järjestettävillä pop up -lajitteluasemilla. Kiertävä lajitteluasemapalvelu järjestetään niihin kuntiin ja vanhoihin kuntakeskuksiin, joissa ei ole kiinteää lajitteluasemaa. Kiertävää palvelua tarjotaan laajemmin lajittelumahdollisuuksin ja aukioloin kesäaikaan (touko-syyskuu), jolloin palvelu tavoittaa paremmin myös alueen kesäasukkaat. Talviaikaan (loka-huhtikuu) tarjotaan vaarallisten jätteiden sekä sähkö- ja elektroniikkaromun vastaanottoa. Lisäksi tarjotaan tilapäistä, pop up -periaatteella toimivaa lajitteluasemapalvelua tapahtumien yhteydessä kiertävästi eri kunnissa. Myös pop up -palvelu keskittyy kesäaikaan, ja palvelu räätälöidään kunkin tapahtuman luonteen ja tarjolla olevan tilan mukaan. Aktiivisella, kohdennetulla tiedottamisella on merkittävä rooli siinä, että kiertävä palvelu tai epäsäännöllinen, tapahtumien yhteydessä tarjottava palvelu tavoittaa alueen asukkaat.

Uusia kiinteitä lajitteluasemia on tavoitteena rakentaa yksi vuotta kohden. Uusien lajitteluasemien rakennusaikana palvelu tarjotaan kunnan tai vanhan kuntakeskuksen olemassa olevalla lajitteluasemalla tai palvelu korvataan tarvittaessa kiertävällä lajitteluasemapalvelulla.

Vaarallisen jätteen vastaanotto

Vaaralliset jätteet ovat käytöstä poistettuja aineita tai esineitä, jotka voivat aiheuttaa jo pieninä määrinä erityistä vaaraa tai haittaa ihmisille ja ympäristölle. Vaarallisia jätteitä voidaan ottaa vastaan vain valvotuissa vastaanottoaikoissa.

Lajitteluasemaverkoston kehittäminen vaikuttaa osaltaan myös vaarallisten jätteiden vastaanottoon, koska vastaanotto on järjestetty pääosin kiinteillä lajitteluasemilla. Palvelutasoluonnoksen mukaan vaarallisen jätteen vastaanotto järjestetään jatkossakin kaikille kiinteille lajitteluasemille. Jos kunnassa tai vanhassa kuntakeskuksessa ei ole kiinteää lajitteluasemaa, järjestetään vastaanotto kiertävänä keräyksenä kerran kuukaudessa. Palvelu tarjotaan laajemmin aukioloin kesäaikaan. Lääkejätteet otetaan vastaan toimialueen apteekeissa.

Palveluneuvonta ja viestintä

Palvelutasoluonnoksessa on määritelty, millaisia asiakaspalvelukanavia Jätekuukko tarjoaa asiakkaiden käyttöön, millaisia neuvontapalveluja asiakkaille tarjotaan ja kuinka asiakkaille viestitään.

Tulevina vuosina viestinnän painopiste siirtyy yhä enemmän jätteen synnyn ehkäisyyn ja jätehuoltopalvelujen saavutettavuuteen. Jättekukon viestinnän keskiössä ovat lähivuosina esimerkiksi vastuullinen kuluttaminen, biojätteen lajitteluun kannustaminen ja arjen jätehuollon helpottaminen. Innostavat arkiset esimerkit toimivat yhtenä keinona aktivoida asukkaita muuttamaan sekä kulutusta lajittelutottumuksiin. Tietoa jätteen synnyn ehkäisystä, lajittelusta ja jätehuoltopalveluista tuotetaan monikanavaisesti sekä asiakasryhmittäin ja alueittain kohdennetusti. Myös kierratys.info -palvelusta, johon on koottu alueen vastaanottopalvelut, tiedotetaan tehokkaasti.

Neuvontaa ja valistusta tarjotaan erityisesti peruskouluille, muille oppilaitoksille sekä päiväkodeille. Peruskouluille on tarjolla lukuvuoden mittaista yhteistyötä, kuten esimerkiksi kummikouluohjelma. Muille oppilaitoksille ja päiväkodeille tarjotaan kohderyhmän iän huomioivia valistuspaketteja.

Viestinnässä huomioidaan lisäksi aiempaa paremmin myös materiaalien, kuten lajitteluohjeiden saavutettavuus. Materiaalia on saatavilla mm. selkeästi kuvitettuna ja eri kielillä.

Muutosten vaikutus jätemaksuihin

Palvelutasoon esitetyt muutokset kohdistuvat pääosin palveluihin, jotka katetaan jätehuollon perusmaksulla. Jättekukon järjestämä neuvonta ja viestintä, vaarallisten jätteiden keräys, lajitteluasemien rakenteet ja ylläpito, poistotekstiilin keräys, Rinki-ekopisteverkostoa täydentävät ekopisteet sekä jätehuoltoviranomaisen toiminta ovat perusmaksulla katettavia palveluita. Kiinteistöittäisen keräyksen palvelutasoon ei ole esitetty sellaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat merkittävästi jäteastian tyhjennysmaksuihin.

Arvio ekopisteverkoston vuoden 2023 kustannuksista on noin 200 000 euroa. Ottaen huomioon investoinnit, ylläpito ja jätteiden keräys, on uusien perustettavien ekopisteiden vuosittainen kustannus noin 100 000 euroa, mikä tarkoittaa noin 30 % korotusta nykyiseen kustannustasoon nähden. Lisäksi muovipakkausten keräyksen laajentamisen kustannus on noin 40 000–50 000 euroa riippuen täydennettävien pisteiden määrästä.

Arvio lajitteluasemien infran ja ylläpidon vuoden 2023 kustannuksista on noin 1,7 miljoonaa euroa. Lajitteluasemien osalta kustannuksia muodostuu myös jätteiden käsittelystä ja kuljetuksesta, mutta tässä yhteydessä huomioidaan vain perusmaksulla katettavat kustannukset. Kiinteiden lajitteluasemien ja niitä täydentävän kiertävän lajitteluasemapalvelun infran ja ylläpidon vuosikustannusarvio on noin 2 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa noin 18 % korotusta nykyiseen kustannustasoon.

Palvelutasoluonnoksessa esitetyt muutokset palvelutasoon tarkoittaisivat noin 13 % korotusta perusmaksuun tulevina vuosina nykyisellä kustannustasolla.

Vaikutusten arviointi

Erillisenä liitteenä

